

LAUDATIO ALENĚ PAZDEROVÉ

EVA DRAŠAROVÁ

Předkládaný svazek sborníku *Paginae historiae* vznikl na počest významného životního jubilea PhDr. Aleny Pazderové, jejíž profesní život byl po celou dobu, až na krátké působení v libereckém okresním archivu, spojen s Národním archivem, a to především s jeho 1. oddělením. Výrazná osobnost Aleny Pazderové byla připomenuta již při příležitosti jejího předchozího významného jubilea v Archivním časopise v roce 2012 (AČ 62, 2012, s. 288–297). Od té doby se její bibliografie významně rozšířila nejen o další studie, ale především o objemné svazky edice korespondence papežského nuncia Cesare Speciana.

Alena Pazderová se narodila 31. května 1952 v Turnově. Po absolvování Střední všeobecně vzdělávací školy s rozšířenou výukou moderním jazykům v Liberci pracovala po dobu jednoho roku ve Státním okresním archivu v Liberci, odkud její kroky směřovaly na Filozofickou fakultu Univerzity Karlovy v Praze. Po ukončení studia oboru historie – archivnictví nastoupila dne 1. srpna 1976 do 1. oddělení Státního ústředního archivu v Praze (dnes Národní archiv) a zůstala mu věrná až do svého odchodu do důchodu. Dlouhá léta byla správkyní fondů genealogicko-heraldického charakteru, Sbírký přepisů z domácích a zahraničních archivů a Sbírký rukopisů 1. oddělení. Často stála v čele zpracovatelských kolektivů při pořádání archivních souborů a zasloužila se o vytvoření mnoha archivních pomůcek. V rámci příprav Průvodce po archivních fondech a sbírkách Státního ústředního archivu vedla autorský tým části týkající se fondů 1. oddělení, dále se vzdělávala jazykově a nezanedbávala ani svůj vědecký růst. V roce 1986 se stala doktorkou filozofie. Od roku 1982 spolupracovala s tehdejším vedoucím 1. oddělení Vladimírem Hrubým na zabezpečování rekonstrukčních prací při celkové modernizaci budovy 1. oddělení a výstavbě nových trezorových prostor. Po předčasném úmrtí dr. Hrubého se stala tajemnicí a jednatelkou Komise pro rekonstrukční práce v 1. oddělení i jednatelkou Komise pro výstavbu nového archivního areálu v Praze na Chodovci. Stála tak po boku tehdejšího ředitele archivu Jaroslava Vrbaty v nesnadných jednáních se zástupci MV.

Historický přelom listopadu 1989 pro ni znamenal otevření mnoha možností, jichž plně využila. V roce 1992 byla jmenována vedoucí 1. oddělení a tuto funkci zastávala až do konce roku 2016. Od roku 1993 spolupracovala na významném mezinárodním projektu Demografický a sociální výzkum Čech 16.–19. století,

který vedl Institut für Wirtschafts- und Sozialgeschichte UNI Wien a jehož se kromě Státního ústředního archivu účastnily i další instituce z Rakouska, Německa, Velké Británie a České republiky. Výsledky ocenil Institut für den Donauraum und Mitteleuropa v roce 2005 udělením prestižní ceny „Mitteleuropa und Anton Gindely-Preis 2004/2005“. Z výzkumu vznikly edice pramenů a mnoho studií, na nichž se Alena Pazderová se svými spolupracovníky podílela autorsky i organizačně.

Po roce 1989 se Alena Pazderová výrazně angažovala na obnovení Českého historického ústavu v Římě, jehož činnost byla kvůli politické situaci v Československu po roce 1948 na dlouhá léta přerušena. Na činnosti tohoto ústavu se nadále podílí jak po odborné, tak i organizační stránce. Tímto způsobem zároveň plní morální závazek Národního archivu jako nástupce Archivu země České. V rámci naplnění prvorepublikového projektu edice korespondence papežských nunciů na císařském dvoře v Praze a ve Vídni v letech 1592–1628, „*Epistulae et acta nuntiorum apostolicorum apud imperatorem 1592–1628*“, postupně zpracovává a vydává první díl této edice, jehož obsahem je korespondence papežského nuncia na císařském dvoře v Praze Cesare Speciana z let 1592–1598. Postupně vznikající svazky tohoto dílu svěřeného Aleně Pazderové jsou výsledkem jejího mnohaletého studia rukopisů v italských archivech, především ve Vatikánském archivu, Vatikánské knihovně a v Ambrosiánské knihovně v Miláně. Dosud vyšlo 5 svazků prvního dílu, tj. korespondence z let 1592–1595. Své bohaté zkušenosti s ediční prací vždy předávala i studentům katedry archivnictví a pomocných věd historických FF UK při výuce, i dalším zájemcům.

Od roku 2005 se Alena Pazderová věnovala rozšíření mezinárodního projektu Monasterium, virtuálního archivu středověkých a raně novověkých listin, v Národním archivu a v dalších archivech České republiky. V roce 2008 stála u zrodu Mezinárodního centra pro archivní výzkum ICARUS, který je důležitou mezinárodní platformou pro tvorbu mezinárodních projektů a výměnu zkušeností v oblasti virtuálního zpřístupňování významných dokumentů mnoha evropských, ale i mimoevropských, paměťových institucí.

Všem svým profesním aktivitám se Alena Pazderová mohla naplno věnovat jen díky skvělému rodinnému zázemí a podpoře ze strany manžela. Doktora práv Františka si vzala o rok dříve, než v roce 1976 nastoupila do 1. oddělení. Mateřská dovolená po narození dcery Aleny byla jediným přerušením v její pracovní kariéře. Nyní se oba manželé intenzivně věnují také svým dvěma vnučkám a jednomu vnukovi. Své dceři a jejímu manželovi tak vytvářejí podmínky pro jejich práci ornitologů, kterou oba dělají na vysoce odborné úrovni.

Alena Pazderová při své skromnosti nikdy nestála o sběratelství medailí ani o to, aby na její počest vznikl sborník. V roce 2012 obdržela čestnou medaili Za zásluhy o české archivnictví a v roce 2017 ji kardinál Dominik Duka ocenil za její

mimořádný přínos historickému bádání osobní medailí arcibiskupa pražského. Dne 9. listopadu 2018 se jí v rámci slavnostního zasedání při příležitosti desátého výročí vzniku centra ICARUS ve Vídni dostalo mezinárodního uznání udělením čestného členství Mezinárodního centra pro archivní výzkum za její mimořádný přínos na poli mezinárodní spolupráce mezi paměťovými institucemi. Při příležitosti jejího dalšího významného jubilea jsme se společně s jejími přáteli a kolegy rozhodli výše uvedená ocenění doplnit i o toto speciální číslo *Pagin*.

Krátké vzpomínky i rozsáhlejší studie přátel a kolegů A. Pazderové z domáčího i zahraničního prostředí tvoří obsah první části předkládaného sborníku. Na ně navazují studie věnované další významné osobnosti českého archivnictví, PhDr. Bedřichu Jenšovskému, od jehož předčasného úmrtí v minulém roce uplynulo 80 let. Také jemu jsme tímto chtěli vzdát hold a připomenout jeho rozsáhlé profesní aktivity v oblasti archivnictví, archivního školství a vědy, i jeho činnost sokolskou. Především jeho věrnost jedné instituci (v Archivu země České působil od univerzitních studií až do své předčasné smrti), působení v italských archívech a usilovná a poctivá editorská práce ho spojují i s osobností Aleny Pazderové, která na něj v mnohém navazuje. Z toho důvodu byla kolegyně požádána, aby i ona přispěla statí věnovanou B. Jenšovskému a Československému ústavu v Římě. Snažili jsme se však před ní utajit, že zároveň přispívá i do svazku *Pagin*, který byl iniciován na její počest, protože to mělo být pro ni překvapením. Věříme, že se nám to tajemství uchovat skutečně podařilo a doufáme, že nám jubílantka díky svému vrozenému smyslu pro humor tuto drobnou lest nejen odpustí, ale že ji vzniklé kolektivní dílo potěší.

Do dalších let jí přejeme mnoho zdraví, radosti a spokojenosti. A také tvůrčí entuziasmus, potřebný k dokončení posledních svazků korespondence Cesare Speciana z let 1596–1598.